

MI-ÚJSÁG AZ-ÁLLAT- KERTBEN?

BUDAPEST-SZÉKESFŐVÁROS-ÁLLAT-ÉS-NÖVÉNYKERTJÉNEK-KÖZLEMÉNYEI

Budapest, 1917.

IV. évfolyam. 19. szám.

Kedd, augusztus 28.

Egyes szám ára 20 f

Dr. LENDL ADOLF
közreműködésével szerkeszti:
RAITSITS EMIL

Megjelen május—szeptember hónapokban
minden kedden, azontúl havonta legalább
egyszer. .... „A TERMÉSZET” melléklapja

Az állatkert új nemzedéke

A legboldogabb, a legszentebb érzés mégis a családi öröm. A fejlődő gyarapodó csemete új életet varázsol a családi körbe. Ugyanilyen új élet vonul végig az egész állatkerten. Nincs egy ketrec vagy kifutó sem, amelyikben ne ugrándozna egy vagy több csintalan gyerekállat. Az állatkerti óvoda az egész nyár folyamán folyton cserélgette lakóit s amelyek már az óvodából kinőttek, visszakerültek gondozó szülőikhez és a további nevelést átvették a gondos apák, szerető anyák.

A majmok között van most a legnagyobb öröm. A csemetét féltő anyamajom fajához illő szeretettel ölelgeti, becézi parányi hasonmását. Bár az angolok jóvoltából az állományt ezidőszerint pótolni nem lehetett, a majomsereg kifogott a kontinentális záron és új hazafias kötelességérettől áthatva, önmaga szaporítja az állományt. Ezek közül megemlíthető a két fehérbarkójú *cerkofmajom*, a parókás *makako* és a többiek között a legsikerültebb csemete a *galléros pávián*. A rágcsálók házában túl bő volt az áldás, a sok különböző rágcsálónak, házinyúlnak, tengeri malacnak utódjai már most nagyok és tömegesen töltik be kifutójukat. Amint azonban neszt hallanak a félnék állatok, a szemlélő elől rögtön búvóhelyükön eltűnnek, csak a

vének maradnak helyükön, vígan kopogtatva eleségüket. A kenguruházban két fiatal *mara* boldogította a gondos, komoly nézésű *mara-mamát*. A szemközt levő szarvaskifutók bájos képet nyújtanak. A kis őzek, a kis szarvas-borjak nagyobb élénkséget, vidámabb életet varázsoztak a szarvasok családi körébe. A szerető anyák mind önmaguk a legnagyobb gonddal nevelték föl csemetéjüket. Mindig az anyák emlőin csüngnek a kis virgonc gömböccé kövéredett borjacskák. Igaz, hogy az anyák némelyikén meg is látszik a nyoma a gondos anyai nevelésnek. A *szikaszarvasok* három, a *gímszarvasok* hat, a *dámszarvasok* egy, a *vapiti szarvasok* egy csemetével szaporodtak, de még sok közülük reményteljes állapotban van. Legbizarrabbak a kősziklákon ugrándozó kecske- és juhfélék gidái, báránykái. Ezek is kitétek magukért. A sziklahegy környékén látható a *feketefejú juhok* és az *angora kecskék* között két darab fiatal állat. Az *arábiai kecske* egy, a *muflonok* öt, a *sörényes juhok* két, a *német parlagi juh* egy, az európai *kőszáli kecske* egy utóddal szaporították az állatkert igen változatos állományát. Az antilopok közül egy *nilgai antilop*, egy *jávorantilop*, négy *kecskeantilop* nevelte föl csemetéjét. A bölényudvarokban a még várható szaporodást

megelőzte egy vidám *amerikai bölényborjacská*. A groteszk *kétpúpú teve* csemete régebbi közlésünk óta nagyra nőtt, most már megveti a gondos anyá emlőit. A vaddisznók és az egyéb disznófajok is bőven szaporodtak. A loállomány is szép csikókkal örvendeztette meg az állatkertet. Szokatlan látványt nyújt nemkülönben, ahogy az esetlen *jak-mama* szénfekete borjacskáját féltve neveli. A kutyakölykök is bőven voltak, a francia bulldogok igen hamar elkelték. Bárcsak már nagyobb érdeklődéssel honorálná a közönség *magyar kutyáinkat*. A *pulinál* kedvesebb állat nincsen a világon, hűsége pedig minden fölött áll. Budapesten már több úrnő tart pulikutyát, nem is adná oda egy világ kincséért sem. Pulikutyáink is megsokasodtak, most is három szénfekete kölyök futkos az öregebbek között. A *kuvaszokat* inkább kedveli már a magyar ebkedvelő közönség. A világ legjobb házörző kutyáinak kölykeit mind szétkapkodta a nagyközönség. Akinek módjában van, tartson inkább magyar fajtájú ebet s ne vágyódjék külföldi kutyák után. Mind, mind ezek a kedves, apró fiatal állatkák a saját nevelésünk, a mi örömünk; kedves és tanulságos szórakozó helyünknek, a mi állatkertünknek büszkeségei

R. E.

1917. augusztus 29-én, szerdán
SZIMFONIKUS-ESTÉLY

FRICSAY RIKÁRD karnagy ::
közreműködésével

1917. augusztus 31-én, pénteken
Szimfonikus-Estély

HAVAS GYÖNGYIKE

a magy. kir. opera
magánénekesnőjének
közreműködésével ::

Hangversenyévad befejezés.

Három hónapi serény működés után *e hó 31-én* szimfonikusaink befejezik hangversenyeiket. E búcsúhangversenyen vendégszerepel *Havas Gyöngyike*, operánk magánénekesnője.

Mielőtt derék művészeink elhagyják nyári működésük színterét és visszatérnek rendes hivatásukhoz, visszapillantunk az elmúlt évadra. E visszapillantás mérlege a szimfonikusok javára szól, mert az állatkert vezetősége, *dr. Berczel Jenő* tanácsnok úrral az élén, úgy a saját, mint *dr. Lendl Adolf* igazgató nemes intencióját teljesítette, ki e hangversenyek életbeléptetésével *kultúrmissziót* tűzött ki célul. A téli hangversenytermet a szabad természet ölére helyezte át, hogy a közönség üdülés közben is nemesen szórakozhassék.

E szép cél eléréséhez derekasan hozzálátott a szimfonikus zenekar, mely változatos műsoraival és elsőrangú előadásaival, valamint kiváló vendégek szerepeltetésével a hozzáfűzött várakozásnak teljesen megfelelt. A klasszikus és könnyű zene szolgálatában lelkes odaadással mindazt nyújtották, ami reproductív művésztől telik.

Nemes törekvésüket a nagyszámú közönség dícséretes figyelemmel honorálta. A sétáló, valamint a vendéglő közönsége is az egyes, különösen a klasszikus előadásokat csendben és figyelemmel hallgatta, eltérőleg a rendes „vendéglő-közönség” lármás viselkedésétől.

A zene fensége fascináló hatással volt, miért is a hangversenyciklust színvonalonállónak mondhatjuk.

Hogy a klasszikus zene mindinkább hódít, legjobb bizonyíték reá, hogy a zenekari ülések, melyek azelőtt üresen maradtak, ezidén keresettekké lettek és különösen vendégszereplések alkalmával már elővételben is elkelték.

Midőn ezen örvendetes eredményt itt leszögezzük, dícsérőleg kell megemlékeznünk a szimfonikusok két kiváló karmesteréről: *Szikla Adolf*ról és *Rieger Alfréd*ről, kik nemes ambícióval nagy tudásukat vezénylésükben érvényesítették.

E hangversenyek rendezése, valamint műsorainak izléses összeállítása körül a szaktudásáról ismert körül-

tekintő *Fodor Izsó* tanár, a filharmonikusok igazgatója fáradozott.

E hó utolsó napján tehát elhangzik az utolsó akkord s mi mindnyájan megelégedve búcsúunk e derék zenekartól, emlékünkebe vésve a sok szép estét, melyet nekünk nyújtottak.

—e—n.

HIREK

***

Az állatkerti szimfonikus zenekar minden hétfőn, szerdán, pénteken és szombaton este *klasszikus*, minden kedden, csütörtökön és vasárnap este, úgyszintén vásár- és ünnepnapokon délután *népszerű hangversenyeket* tart. Az esti hangversenyek 8 órakor kezdődnek és 11 órakor végződnek, a délutániak 5 órakor kezdődnek és 7 órakor végződnek. A klasszikus estélyeken a karnagyti tisztet: *Szikla Adolf*, a m. kir. opera karnagya, a délutáni és a népszerű hangversenyeken *Rieger Alfréd* zeneszerző látja el.

Vadgesztenye. Az állatkert szarvasai már nagyon várják a friss ropogós vadgesztenyét. Ma-holnap itt van már a vadgesztenye szüret és az állatkertünket kedvelő gyermekcsereg nem fog megelégedezni kedvenceiről az idén sem, mint a multban, össze fogja gyűjteni a szertehulló barnahéjú csemegét. Mily büszkén hordják össze a serdülő állatbarátok a vadgesztenyét s mily örömet okoz az ifjúságnak az a tudat, hogy e csekély fáradságukkal a rabságba élő állatoknak napjait boldogították. A mult évben igen tekintélyes mennyiségre gyűlt ily módon össze a vadgesztenye. Minden egyes ajándékozó gyermeknek nevét e lapok hasábjai köztölték.

A lovak és a háború. Gróf Hardegg Domokos szerint a földtekén élő lovak száma kerek 94 millió. Ebből a földteke északi felére 84 millió, a másakra 12 millió esik. Európában a lovak száma hozzávetőleg 43 millió, Németországban 4,345,000, Franciaországban 3,197,000, Nagy-Britanniában 2,100,000, Ausztria-Magyarországban 4 millió, európai Oroszországban 24,150,000, ázsiai Oroszországban 9 millió, az Amerikai Egyesült Államokban 23 millió, Japánban 1½ millió, Argentínában 7½ millió, Ausztráliában 2 millió. Eszerint a hármastentnek 40, a központi hatalmaknak 8 millió ló áll rendelkezésükre. A mérleg mégis a 8 millió felé hajlik. Nagy-Britanniának Irországon kívül alig van katonai célokra alkalmas lova. Ugyanez áll Franciaországra

nézve. Oroszországnak roppant loállományából nemcsak az igen nagyszámú lovasezredekre telik, hanem bőven elláthatná szövetségeseit is, ha azokkal összekötése volna.

Mesedélutánjaink. Minden péntek délutánján 6 órakor *Balassa Jenő*, a Vígsház tagja, a gyermekvilág közkedvelt *Basa bácsija* kertünkben, a nagyszikla előtti térségen meséket mond kedvenc látogatóinknak, a jó gyermekeknek.

Kaucukgyártás — állati bőrből. A kaucuk és gummi tudvalevőleg nem más, mint bizonyos növények megaludt és iparilag feldolgozott tejszerű nedve. A mai kaucuk- és gummiúség idejében tehát fokozott jelentőségű az a hír, hogy Amerikában egy ottani vállalatnak sikerült kaucukszerű anyagot előállítani — állati bőrből. Az eljárás vegyi folyamaton alapul és nagyjában a következő: A nyersbőrt egészében vagy feldarabolva ricinusolajjal, szulfurolsavval vagy harmalaolajjal megdagasztják, azután a dagasztóanyagot eltávolítják, a bőrdarabokat megszárazítják, gummival impregnálják (amihez különben gummipótló-anyagot is lehet használni) s végül vulkanizálják. A vulkanizált bőrből előállított anyag állítólag oly rugalmas és tartós, mint a legjobb mézga s mindamaz iparcikkek előállítására alkalmas, melyekhez a gummi elengedhetetlen.

Kutyahűség. Az állatkedvelők különös érdeklődéssel olvassák ezt a történetkét, amely ott játszódott le, valahol fönt az északi orosz fronton, egy német lövészárookban s a hőse egy német juhász kutya. Az orosz túlerőnek sikerült behatolnia a németek árkába, mely alkalommal a kutya tulajdonosa, egy német tiszt, elesett. A kutya hátulso jobblábát szintén lövés érte. Három órával később az árkot a németek ismét visszafoglalták s amikor oda behatoltak, ott találták holt gazdája mellett a sebesült kutyát, de már bekötözött lábbal. A hű állat le nem vette volna egy pillanatra sem a szemét holt gazdája arcáról és csak erőszakkal lehetett mellőle elvoncsolni. Még a harcedzett katonák szeme is könnybelábadt ennek a megható jelenetnek a láttára! A német tiszt szülei most hazavitetik a hű állatot, amely egyetlen szemtanuja volt hős fiuk halálának.

Hangverseny-naptár. Az állatkerti szimfonikus zenekar *augusztus* havi hangversenyein közreműködnek:

29-én, szerdán: *Fricsay Rikárd*, karnagy.

31-én, pénteken: *Havas Györgyike*, a m. kir. opera magánénekesnője.

A kiadásért felelős: RAITSITS EMIL.

LENGYEL cukorkapavillonja az állatkertben!

1917. évi augusztus 28-án, kedden:

Este 8—11-ig

NÉPSZERŰ-ESTÉLY

1. Fucik:	Induló
2. Herold:	Zampa — Nyitány
3. Strauss:	Idehaza — Keringő
4. Verdi:	Traviata — Egyveleg
5. Weber:	Oberon — Nyitány
6. Gurlitt:	Symphonietta (I., II., III.)
7. } Grieg:	Peer Gynt (I., II., III., IV.)
8. }	
9. Turry:	Kozák lakodalom — Szvit

Karnagy: RIEGER ALFRÉD

1917. évi augusztus 29-én, szerdán:

Este 8—11-ig

SZIMFONIKUS-ESTÉLY

1. Massenet:	Phaedra — Nyitány
2. Gounod:	Himnusz szent Ceciliához
3. Szabados:	Részletek a „Viora” című balletből a) Nászinduló b) „Borica”, székely néptánc c) Induló
4. Doppler:	Ilka — Nyitány
5. Tschaikovszky:	„Valse des fleurs” a „Diótörő” című szvitből Hárfa-szóló: Jelinek Ferenc
6. gr. Zichy Géza:	„Nemo” c. opera III. felvonásának előzenéje
7. Wagner:	Tannhäuser-nyitány és a Vénuszhegy (Párisi átdolgozás)
8. Puccini:	Bohémélet — Ábránd

Karnagy: SZIKLA ADOLF

1917. augusztus 30-án, csütörtökön:

Este 8—11-ig

NÉPSZERŰ-ESTÉLY

1. Schrammel:	Gschnass — Induló
2. Rossini:	Tell Vilmos — Nyitány
3. Waldteufel:	Tavaszi hírnök — Keringő
4. Mascagni:	Parasztbecsület — Egyveleg
5. Sidney:	Geishák — Egyveleg
6. Ledényi:	Terézia — Keringő
7. Velten:	Dal Trombitán előadja Becker Gyula
8. Donáth:	Arab táncok
9. Strauss:	Kék Duna — Keringő
10. Blake:	Néger-induló

Karnagy: RIEGER ALFRÉD

1917. évi augusztus 31-én, pénteken:

Este 8—11-ig

SZIMFONIKUS-ESTÉLY

HAVAS GYÖNGYIKE, a m. kir. opera magánénekesnőjének közreműködésével

1. Herold:	Zampa — Nyitány
2. Wagner:	Tristan és Izolda — Éji ének
3. Grieg:	Peer Gynt — I. szvit a) Reggeli hangulat b) Ase halála c) Anitra tánca d) A hegyi szellem barlangjában
4. Weber:	Euryanthe — Nyitány
5. Milian:	Arany leányka — Koncertkeringő
6. Saint Saëns:	Ária „Sámson és Delilá”-ból Énekli: Havas Gyöngyike, a m. kir. opera tagja
7. Goldmark:	Sába királynője, II. felvonás előzenéje
8. Liszt:	II. Rhapsodia

Karnagy: SZIKLA ADOLF

A szimfonikus zenekar szállítója SCHUNDA V. JÓZSEF csász. és kir. udvari szállító

Az igazgatóság fentartja magának a jogot, hogy kedvezőtlen idő esetén a műsort megváltoztassa.

GUNDEL KÁROLY

(WAMPETICS F. UTÓDA)

Állatkerti külső
nagyvendéglője

A főváros nagyközönségének találkozóhelye. :o: :o:
Állandóan nyitva. Kitűnő magyar és francia konyha,
elsőrendű fajborok, részvényserfőzdei sör. Társas-
vacsorák és esküvők részére
nagy külön helyiségek. :o: :o: GUNDEL KÁROLY

HENRY-ARÉNA

VÁROSLIGET

Naponta délután 3 órától, vásár- és ünnepnapo-
kon délután fél 3 órától, minden időjárás mellett

folytatólagos előadások!

Elsőrangú cirkusz- és varietémutatványok.

Óriási világvárosi műsor! ❀ Csodásan olcsó helyárak!

Az állatkertben nézzük meg
az akváriumot
és a pálmaházat
ott szép emléktárgyak ::
jutányos áron kaphatók!

FOGAK

szájpadlás és gyökéreltávolítás nélkül,
10 évi jótállással. Aranykoronák és
aranyhidakat legújabb amerikai mód-
szer szerint készít:

GROSSMANN S.

áll. vizsg. fogtechn. Fogorvos: Dr. Káli H. P.
Budapest, csak Erzsébet-körút 50. I. em.

Foghúzás teljesen fájdalommentesen, tartós fogtömések.
Mérsékelt árak. :o:o: Vidékiek 24 óra alatt kielégíttetnek.

Festék-, kátrány- és vegyi-
termékek gyári raktára

Kún·Sándor

Telefon 782

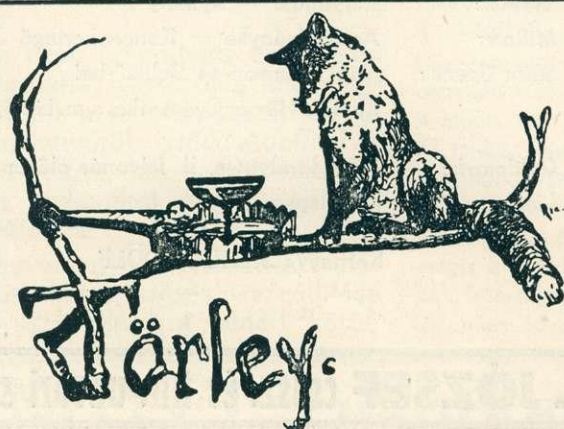
Budapest, IV.,
Ferenc József-rakpart 18.

Hazánk elsőrangú halkonzerv
és halcsemege gyára:

WELLEMINSKY ÉS·GOTTLIEB

„Adria“ Halkonzervgyárak R.-T.
Budapest, VI., Vágány-u. 12.

Kimerítő árjegyzékkel készséggel szolgálunk.

Spolárits György

Az állatkerti belső
nagyvendéglőben
és kávéházban

elsőrangú ételek és italok. Naponta hangverseny.
Társas ebédeket és vacsorákat minden igényt
kielégítően rendez. :o: Számos látogatást kér
SPOLÁRITS GYÖRGY kávé és vendéglős.